

РОЗВИТОК РЕГІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

В.І. ГАЛЯС,
аспірантка, Волинський національний університет ім. Л. Українки

Економічний вимір глобалізаційного впливу на регіональний розвиток (на прикладі Волинської області)

Досліджується вплив глобалізації на розвиток економічного простору України та її регіонів. Представлена методологія розрахунку індексу економічної глобалізації та детально проаналізовано економічний вимір глобалізації Волинського регіону.

Исследовано влияние глобализации на развитие экономического пространства Украины и ее регионов. Представлена методология расчета индекса экономической глобализации и детально проанализировано экономическое измерение глобализации Волинского региона.

The influence of globalization on the development of Ukrainian and regional economic space is investigated. Methodology of calculation of economic globalization index is presented and the economic measuring of globalization of the Volyn region is analyzed.

Постановка проблеми. Глобалізація є однією із самих актуальних тем на сьогодні, оскільки характеризує стан і розвиток сучасної економічної системи, а також поступово охоплює й інші сфери суспільного життя. З проголошенням незалежності Україна задекларувала курс на відкритість економіки, внаслідок чого глобалізаційні процеси перетворюються на вирішальні фактори національного та регіонального розвитку.

У сучасних умовах успішний економічний розвиток будь-якої території не може відбуватися, використовуючи виключно внутрішні ресурси. Недооцінка зовнішніх факторів прирікає її на відставання. Тому виникла нагальна потреба у вимірі глобалізаційного впливу на економіку України та її регіонів.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Вивчення питань, пов'язаних із дослідженням ролі та впливу глобалізації на світову економіку, займалося багато відомих іноземних вчених, таких як У. Бек, М. Кастельс, Е. Корнер, Д. Найт, Дж. Сакс, Е. Уорнер, Ф. Фукуяма та ін. Значним добром у дослідженні різних аспектів глобалізації є внесок українських науковців. Так, теоретичні основи глобалізації розвитку в Україні вперше було сформульовано в монографії «Глобалізація і безпека розвитку» під науковою редакцією О. Білоруса. Різносторонні проблеми глобалізації і глобалізму у своїх працях розглядають також З. Варналій, В. Василенко, А. Гальчинський, В. Геєць, Є. Маруняк, Т. Пепа, В. Троян, А. Філіпенко та інші.

Незважаючи на значну кількість робіт, присвячених дослідженню сутності глобалізації як найважливішої тенденції в сучасному світовому розвитку, залишаються мало вивченими питання стосовно впливу глобалізації на регіональний розвиток, зокрема оцінка її економічного виміру.

Метою статті постає аналіз економічного виміру глобалізації як на національному, так і на регіональному рівнях. Виходячи з мети нами були поставлені такі завдання: надати оцінку явищу глобалізації; представити методологію розрахунку економічного виміру глобалізації; провести обрахунок індексу економічної глобалізації регіонів України та детально проаналізувати основні його складові на прикладі одного з регіонів, зокрема Волинської області.

Виклад основного матеріалу. Глобалізація – один із найважливіших факторів, що визначає сучасний етап розвитку людства. Це процес всесвітньої економічної, політичної і культурної інтеграції та уніфікації. В основі рушійних сил глобалізації світової економіки лежить ряд чинників, які відносяться до основних сфер сучасного життя (рис. 1).

Під глобалізацією світового господарства розуміють процес посилення взаємозв'язку національних економік країн світу, що знаходить своє вираження в утворенні світового ринку товарів і послуг, фінансів; становленні глобального інформаційного простору, перетворенні знання в основний елемент суспільного багатства, виході бізнесу за національні кордони через формування транснаціональних корпорацій, впровадженні і домінуванні в повсякденній практиці міжнародних відносин і внутрішньополітичного життя народів принципово нових і універсальних ліберально-демократичних цінностей тощо. Це об'єктивний процес, який носить системний характер і визначає поступове формування світового економічного простору.

Україна відчула вплив глобалізації вже з перших років незалежності, коли її економіка та суспільна сфера стали відкритими для світу. Нові явища принесли країні нові можливості й перспективи. Розширювався доступ до культурних, інтелектуальних і технологічних здобутків світового співтовариства.

Але поряд із позитивними чинниками глобалізації, їй притаманні і болючі проблеми та загрози. Ризики втрати націо-

нальної ідентичності та культури малочисельних народів, зростання безробіття, бідності, безпритульності, техногенне навантаження й деградація довкілля, прояви міжнародної злочинності, корупції, тероризму, порушення авторських прав на інтелектуальну і промислову власність, злочини в інформаційних мережах тощо – все це інший «бік медалі» глобалізації. У міру розвитку технологічного й суспільного прогресу негативні явища глобалізації поширюються швидше, а боротьба з ними потребує дедалі більших і складніших зусиль. До них Україна, як молода держава, не підготовлена і найчастіше від них не захищена.

Постає запитання: як кількісно оцінити позитивний і негативний вплив глобалізації на країни та їх регіони. Найбільш відомі дві системи кількісного і якісного вимірювання глобалізації. Першу розробив швейцарський Інститут дослідження бізнесу (KOF), другу – Міжнародна організація Carnegie Endowment for International Peace (CEIP) спільно з журналом Foreign Policy. Обидві системи дозволяють щорічно розраховувати кількісну оцінку – індекс глобалізації (Іг).

Індекс глобалізації дозволяє оцінити масштаб інтеграції будь-якої країни у світовий простір і провести порівняння різних країн за цим показником. Індекс глобалізації за системою KOF визначається трьома вимірами: економічним, соціальним та політичним і обчислюється як сума всіх складових із відповідними ваговими коефіцієнтами [1]. У системі CEIP індекс глобалізації включає ще четверту складову – технологічну [2].

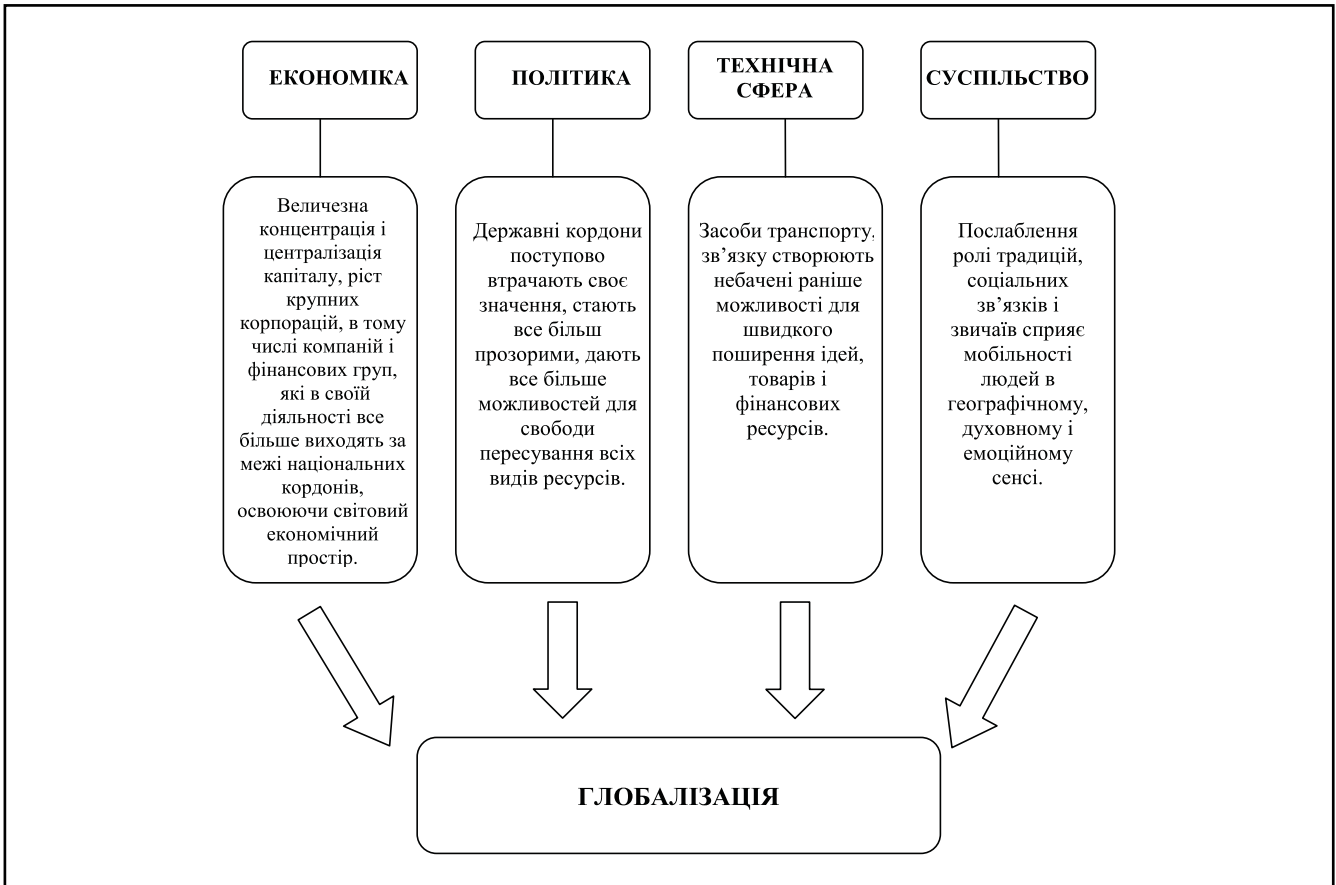

Рисунок 1. Рушійні сили глобалізації

РОЗВИТОК РЕГІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Економічний вимір глобалізації (Іег) відображає постійне зростання взаємозв'язку між потребами людей, з одного боку, та можливостями виробництва й розповсюдження товарів і послуг за допомогою міжнародної торгівлі, надходження іноземних інвестицій і розвитку процесів транснаціоналізації – з іншого. В обох системах він визначається такими спільними індикаторами: рівень торгівлі у вигляді суми всіх видів експорту й імпорту; прямі іноземні інвестиції як сума їх припливу та відтоку. В системі KOF використовуються додаткові індикатори: портфельні інвестиції у вигляді суми абсолютної вартості їх припливу та відтоку і доходи нерезидентів у формі заробітної плати чи прибутку від інвестицій, виражені у відсотках від ВВП.

Обрахунок економічного виміру глобалізації за останні три роки показав, що за системою KOF перше місце у світі посідає Сінгапур, в якого Іег=97,48%. Україна знаходиться в п'ятій десятці країн за загальним індексом глобалізації, а визначивши індекс економічної глобалізації вона посіла 70 місце у 2007 році із значенням Іег – 64,6 відсотка.

З кожним роком Україна все більше глобалізується у світовий економічний простір (рис. 2) і розвиток економіки нашої держави та її регіонів залежить від тих тенденцій та явищ, що панують у світі.

Щоб оцінити економічний вимір глобалізаційного впливу на регіональний розвиток, ми взяли за основу методологію визначення індексу економічної глобалізації, розроблену швейцарським Інститутом дослідження бізнесу.

Застосування методології Іег дозволяє порівнювати рівень економічної глобалізації українських регіонів не лише між собою, але і в міжнародному контексті. Таке порівняння можливе завдяки єдиній методології Іег, що використовується для оцінювання рівня економічної глобалізації як на національному, так і на регіональному рівнях.

Розрахунок Іег базується на восьми складових з певного набору показників, що, в свою чергу, складаються із статистичних даних. Статистичні дані, що використовуються при підрахунку Іег нормалізуються до відсоткових значень. Згідно методології розрахунку Іег складові економічної глобалізації виділені в два окремі субіндекси («фактичні потоки», «обмеження»).

Відсоткова частка біля кожної з категорій представляє її питому вагу всередині тієї категорії, до якої вона безпосередньо входить. Розрахунок Іег ґрунтується на послідовному накопиченні значень, починаючи з рівня змінних (тобто найнижчого рівня) і до загального значення Іег (тобто найвищого рівня), з використанням питомих ваг, зазначених нижче.

Всі дані, необхідні для розрахунку Іег, є офіційними даними головних управлінь статистики регіонів України. В тих випадках, коли дані не були доступними на регіональному рівні, нами було використано національні дані. Зокрема, це стосується складових субіндексу «обмеження». Це пояснюється тим, що політика, яка здійснюється урядом та НБУ щодо зовнішньоекономічної діяльності, є однаковою на всій території України.

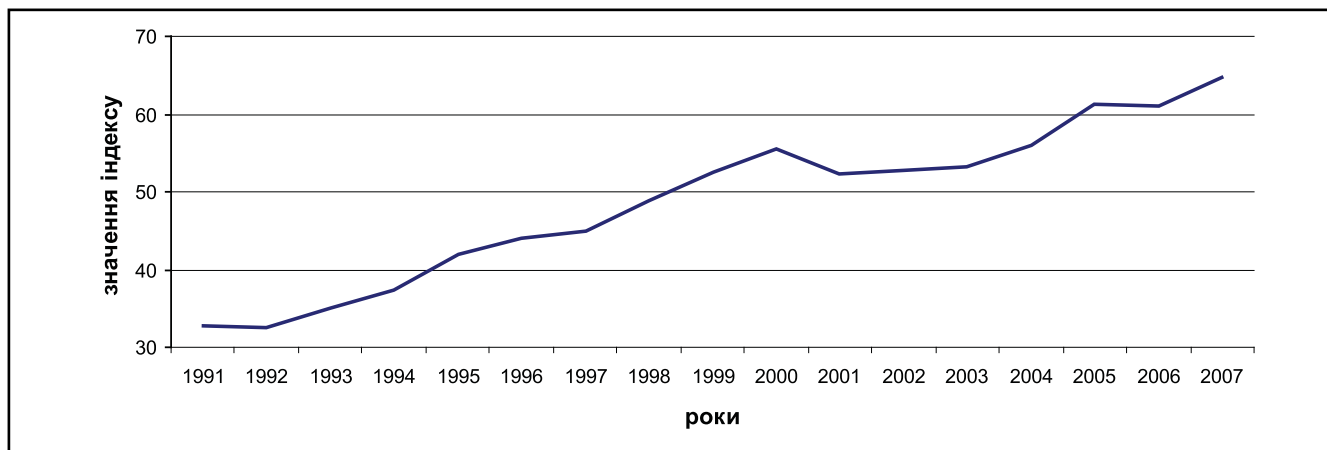

Рисунок 2. Індекс економічної глобалізації України*

* Складено на основі даних швейцарського Інституту дослідження бізнесу [1].

Структура індексу економічної глобалізації

Показники	Питома вага, %
1. Фактичні потоки	50
зовнішня торгівля (по відношенню до ВРП)	23
прямі іноземні інвестиції (по відношенню до ВРП)	29
портфельні інвестиції (по відношенню до ВРП)	27
прибутки зарубіжних підданих (по відношенню до ВРП)	22
2. Обмеження	50
приховані імпорتنі бар'єри	20
середня тарифна ставка	30
податки на міжнародну торгівлю	24
обмеження рахунків підприємств	26

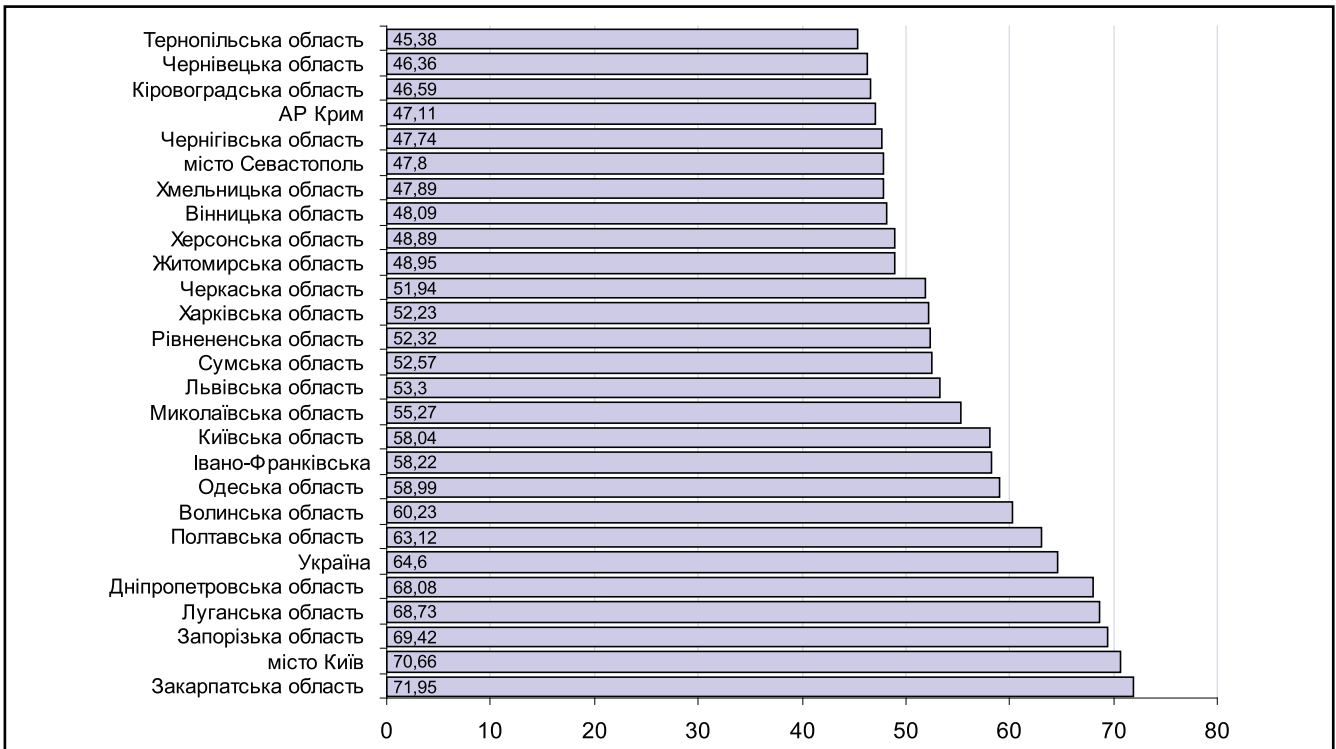

Рисунок 3. Рейтинг економічної глобалізації регіонів України, 2007 рік*

* Складено на основі власних розрахунків.

Здійснивши розрахунок, ми вивели рейтинг українських регіонів за рівнем їх економічної глобалізації (рис. 3).

Провідне місце в рейтингу регіонів України посідає Закарпатська область із значенням Іег – 71,95%. Вище загальнонаціонального рівня економічної глобалізації піднялися такі регіони, як м. Київ, Запорізька, Луганська та Дніпропетровська області.

До другої групи можна віднести регіони, значення Іег яких є меншим загальнонаціонального рівня, але становить більше п'ятдесяти відсотків. Це Полтавська, Волинська, Одеська, Івано-Франківська, Київська, Миколаївська, Львівська, Сумська, Рівненська, Харківська, Черкаська області.

У третій групі представлені десять регіонів, які отримали найнижчі показники. Це: Житомирська, Херсонська, Вінницька, Хмельницька, Чернігівська, Кіровоградська, Чернівецька, Тернопільська області та м. Севастополь, АР Крим.

А зараз проведемо детальніший аналіз основних складових економічного виміру глобалізації на прикладі Волинської області. Вона має досить високе значення Іег серед регіонів України, що становить 60,23%, і посідає сьоме місце у загальнонаціональному рейтингу. В міжнародному рейтингу економічної глобалізації регіон знаходиться поряд з такими країнами, як Киргизія і Барбадос.

Волинська область посідає 24-е місце серед 27 регіонів України за загальною чисельністю населення та за внеском у ВВП країни, де валовий регіональний продукт становить лише 60% загальнонаціонального показника (12 340 грн. на особу в 2008 році) [3]. Хоча економічний вимір глобалізації даного регіону є лише на чотири відсотки меншим за загальноук-

раїнський і більшим за такі області, як Одеська, Харківська, Львівська, Київська, показники економічного розвитку яких є значно вищими. Це пояснюється тим, що в розрахунку індексу економічної глобалізації Волинської області серед усіх його складових питома вага зовнішньої торгівлі по відношенню до валового регіонального продукту була найбільшою. Так, зовнішньоторговельна квота Волині становила 76%. Наприклад, в Одеській області вона дорівнювала 75%, у Київській – 69%, у Харківській – 52%, у Львівській – менше 50%.

Зовнішньоторговельна діяльність має важливе значення для розвитку економіки Волинської області. Адже Волинь – прикордонний регіон, який знаходиться в центральній частині європейської геополітичної системи, що сприяє налагодженню економічних відносин з усіма країнами Європи. Вигідність економіко-географічного положення сприяє поглибленню господарської спеціалізації області, розширенню її участі у загальнодержавному і міжнародному поділі праці, а також транзитному обслуговуванню експортно-імпортних перевезень.

З кожним роком зовнішньоторговельний оборот регіону невпинно зростає, досягнувши в 2008 році \$1,9 млрд., що по відношенню до валового регіонального продукту дорівнює 77%. А в 2009 році внаслідок дії світової фінансової кризи господарюючі суб'єкти області експортували товарів на третину менше, ніж у 2008 році, а імпортували у 3,3 рази менше попереднього року. Показник зовнішньоторговельного обороту був менший рівня 2005 року [5].

Для періоду 2000–2009 років характерне постійне від'ємне сальдо зовнішньої торгівлі, яке досягнуло максимальної позначки у 2008 році і становило \$859,4 млн.

РОЗВИТОК РЕГІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Кризові явища у світовій фінансово-економічній системі вплинули не тільки на зовнішньоекономічну діяльність регіону, а й на всі галузі економіки. Волинська область опинилася в групі аутсайдерів, де спостерігалось найбільш катастрофічне падіння промислового виробництва. В 2009 році обсяг промислового виробництва становив лише 51,7% попереднього року.

Стрімким було падіння обсягів будівельних робіт (більш як на 60% в порівнянні до минулого року), які, як відомо, є не лише потужним мультиплікатором для регіональних господарських комплексів, але й індикатором інвестиційної активності.

Унаслідок чого індекс фізичного обсягу валового регіонального продукту за 2009 до відповідного періоду попереднього року Волинської області був найнижчим серед усіх регіонів України [4].

У 2010 році економіка області почала поступово відновлюватися, активізувалася і зовнішньоторговельна діяльність.

Волинь веде співпрацю більше як з 80 країнами світу, де на країни Європи припадає найбільша частка в експортно-імпортних операціях (більше 60 відсотків), а на країни СНД – лише п'ята частина. Основними країнами-партнерами є Німеччина, Польща, Російська Федерація, Корея, Словаччина, Казахстан, Білорусь.

У товарній структурі експорту переважає механічне обладнання, машини, електрообладнання, продукція тваринного походження, деревина та вироби з неї, різні промислові товари, полімерні матеріали, пластмаси, текстиль. У структурі імпорту провідне місце належить транспортним засобам, механічному обладнанню, машинам, електрообладнанню, пластмасам, недорогоцінним металам та виробам з них, мінеральній продукції.

Волинська область поступово збільшує обсяг торгівлі послугами, досягнувши максимального обсягу у 2008 році, що становив \$98,5 млн. з позитивним сальдо зовнішньої торгівлі у сумі \$4,2 млн. Слід зазначити, що країни Європи забезпечили 90% експорту і 87% імпорту послуг, країни СНД відповідно – 7 і 11%.

Серед експортованих послуг переважають послуги, пов'язані з роздрібною торгівлею паливом, у виробництві готового одягу, вантажних автомобільних перевезень. Структуру імпорту визначили послуги з фінансового посередництва, роздрібною торгівлею паливом, послуги юридичним особам, транспортні та готелів і ресторанів.

Найбільший обсяг операцій з зовнішньоторгового обігу здійснюють такі підприємства, як ВАТ «Волиньхолдінг», ТОВ «Каскад Продакшн», ТзОВ «Аміко-Кераміка», ВАТ «Луцький автомобільний завод», підприємство «Олдем», ТзОВ «Автохаус-Луцьк», ВАТ «СКФ Україна», ТзОВ СП «Хемосвіт Луцькхім», ПП «Ліспромсервіс», підприємство «Волиньавтомосервіс», ВАТ «Ковельсільмаш», КП «Верес».

Наступною складовою індексу економічної глобалізації є інвестиційна. Оскільки ринок портфельних інвестицій в Україні є поки що малорозвинутим та незначним, відсутня навіть

інформація в статистичних органах управління щодо їх розміру по регіонах, то в обрахунку ІєГ Волинської області ми використовували лише дані по прямих іноземних інвестиціях.

Так, на початок 2010 року економічний комплекс області отримав \$328,9 млн. зарубіжних капіталовкладень, тобто в середньому \$318 іноземних інвестицій на кожного жителя регіону, у той час як середнє значення цього показника в Україні – \$870 [5]. Частка Волині в загальному обсязі інвестицій в Україну є непомітною і становить всього 0,8%. А частка прямих іноземних інвестицій у валовому регіональному продукті – 6%. Варто зазначити, що з 2006 року надходження іноземного капіталу різко активізувалось, і за чотири останні роки надійшло 70% всіх іноземних інвестицій в область. Це свідчить про покращення інвестиційного клімату, що є позитивною тенденцією в розвитку регіону.

Іноземні інвестиції здійснювали партнери з 31 країни світу. При цьому близько 90% загальних обсягів закордонних надходжень походять з країн Європейського Союзу. Основними країнами-інвесторами є Польща, Кіпр, на які припадає 77% загального обсягу.

Аналіз розподілу іноземних інвестицій у розрізі міст та районів області свідчить, що беззаперечним лідером за обсягами залученого зарубіжного капіталу залишається обласний центр, що виглядає цілком логічним з огляду на виробничі потужності Луцька (60% від усіх інвестицій). Хоча в розрахунку на одного мешканця найбільший обсяг прямих іноземних інвестицій спостерігається в Нововолинську (понад \$1,15 тис.), Луцьк займає другу позицію (\$1,02 тис.), далі йдуть Ковельський (\$914) та Луцький (\$343) райони.

Серед найважливіших інвестиційних проектів, що успішно впроваджуються в області, слід відмітити Луцький автомобільний завод, що входить до складу корпорації «Богдан». Там створюються нові виробничі потужності для випуску автобусів та тролейбусів. Інвестує цей проект приватна компанія з обмеженою відповідальністю SV Motors LTD (Велика Британія). Завершено перший етап цієї програми, реалізація якої дозволить забезпечити потребу України в міських, міжміських автобусах та міському електротранспорті і відмовитися від імпорту транспорту громадського користування, в тому числі і для підготовки до Євро-2012 [6].

Також у Луцьку діє ще ряд проектів за участю іноземного капіталу, серед них: виробництво будівельних матеріалів на основі мінеральної вати на ТзОВ «Мінмат Ревербері» (Італія); виробництво бетону на міні-заводі «Ліхтнер Бетон Україна», що здійснюється німецькими інвесторами; виготовлення металевих заготовок для автомобільної промисловості на підприємстві «Світ-Строй Луцьк» (Словаччина).

Значна динаміка інвестиційної діяльності простежується в Нововолинську – цьому великою мірою сприяє впровадження ряду господарських проектів, зокрема проекту з освоєння випуску виробів із деревини (плит ДСП, МДФ, ОСБ) на фірмі «Кроноспан УА» та виробництво меблів на ТзОВ «БРВ-Україна» із залученням капіталу з Кіпру й Польщі відповідно.

Відчутних результатів у роботі з іноземними інвесторами досягнув Луцький район, насамперед за рахунок реалізації одного з найбільших інвестиційних проектів області – будівництва заводу з виробництва бортових кабельних мереж для легкових автомобілів концерну «Даймлер Крайслер АГ» (ФРН), що здійснюється на ТзОВ «Кромберг енд Шуберт Україна». Обнадійливі показники демонструє місто Ковель та Ківерцівський район, де іноземні інвестори працюють у деревообробній галузі.

Понад три чверті внесеного з початку інвестування іноземного капіталу зосереджено в установах, що здійснюють фінансову діяльність, на підприємствах з виробництва харчових продуктів, напоїв, оброблення деревини та виробництва виробів з деревини і машинобудування.

Одною з головних ознак того, що ринок Волинського регіону поступово входить до світового економічного простору, є присутність на ньому великих транснаціональних компаній: шведської корпорації SKF та швейцарської Nestle.

У 1997 році SKF – провідний світовий постачальник продукції, послуг та рішень для споживача у сфері підшипниковування, придбала державний пакет акцій Луцького підшипникового заводу. Протягом перших чотирьох років корпорацією було внесено близько \$30 млн. капіталовкладень [7].

Успішно реалізований інвестиційний проект, у результаті якого завод увійшов до складу корпорації SKF, дозволив значно модернізувати виробництво, вдосконалити технологію, покращити умови праці та суттєво підвищити її продуктивність. На даний час на заводі впроваджена система забезпечення якості виробництва відповідно до вимог ISO/TS 16949:2002, яка гарантує дотримання вимог технологічних процедур на усіх етапах виробництва – від закупівлі матеріалів до відвантаження готової продукції споживачеві. Це дозволяє підприємству успішно працювати та розвиватися в умовах жорсткої ринкової конкуренції. Продукція виробництва АТ «СКФ Україна» присутня на ринках країн СНД, Європи, Америки, Азії, а значна її частина постачається на заводи SKF. У майбутньому АТ «СКФ Україна» планує розширити географію продаж та й надалі інвестувати у розвиток і модернізацію підприємства.

Швейцарська корпорація Nestle прийшла на волинський ринок у кінці 2003 року, придбавши 100% акцій підприємства «Волиньхолдинг», яке випускає продукцію під відомою торгівельною маркою «Торчин Продукт». ТМ «Торчин» є лідером на українському ринку холодних соусів (майонез, кетчуп, гірчиця, соуси).

У 2007 році компанія Nestle отримала дозвіл на будівництво нової фабрики харчових продуктів у селі Смолигів Луцького району, неподалік уже існуючого заводу. Вона має бути побудована за світовими стандартами і стане найбільшим та найсучаснішим підприємством України з виробництва холодних соусів. Планується, що інвестиції у будівництво заводу перевищать 25 млн. євро [6].

Уже у 2009 році було завершено будівництво першої черги заводу, а саме логістичний центр зі зберігання готової

продукції загальною площею 14 тис. кв. м, який дозволить обробляти понад 250 т вантажів (сировини і готової продукції) на рік. Інвестиції компанії у будівництво склали 220 млн. грн. Новий логістичний центр Nestle в Україні є сьогодні найсучаснішим і найбільшим у Європі. Він забезпечуватиме проведення імпортно–експортних операцій кулінарних продуктів Nestle в Україні.

Економічна криза не завадила реалізації інвестиційних планів Nestle. У 2010 році робота компанії зосереджена на введенні в експлуатацію другої черги заводу, завершення якої дасть змогу перенести сюди фабрику з виготовлення продукції. На сьогодні завод ВАТ «Волиньхолдинг» досяг максимальної потужності, завоювавши велику частину ринку в традиційних категоріях, що випускаються під ТМ «Торчин». Так, частка ринку кетчупу в 2009 році становила 62%, майонезу – 25%, гірчиці – 47%, соусів – 50%. Загалом ТМ «Торчин» займає близько 34% ринку кулінарних продуктів.

Активізація діяльності ТНК на волинському ринку є позитивним моментом для розвитку економіки регіону. За умов нестачі внутрішніх ресурсів для інтенсифікації економічного розвитку, вкрай актуальним постає питання створення сприятливих умов для діяльності ТНК на території України. Адже працюючи на вітчизняному ринку, вони використовують передовий виробничий досвід і технології; створюють нові робочі місця, які за рівнем оплати праці та соціально–побутовими умовами задовольняють основні потреби українських робітників і вчених, формують підґрунтя для підвищення кваліфікації кадрів і на цій основі здійснюється зростання рівня освіти. У провідних українських товаровиробників у складі ТНК з'являється можливість доступу до нових ринків, передових науково–технічних досягнень, інвестиційних ліній тощо.

Звичайно, діяльність ТНК як і діяльність будь–якого вітчизняного підприємства може спричиняти і негативні наслідки для економіки приймаючого регіону, але, на нашу думку, подолання їх цілком реальним завданням. Проблемні моменти мають регулюватися національним законодавством й підлягати компетенції місцевої влади та контролюючих органів. Загалом, досягнення високої конкурентоспроможності вітчизняної економіки на світовому ринку можливе лише при дотриманні глобальних інтеграційних тенденцій, невід'ємною складовою яких є транснаціоналізація виробництва.

Висновки

Таким чином, глобалізація, яка на сучасному етапі визначає формування світового економічного простору, має вагомий вплив на розвиток економіки України та її регіонів. Незалежно від позитивних чи негативних оцінок даного впливу, вітчизняна економіка поступово інтегрується до світового господарства, про що свідчать дані розрахунку виміру економічної глобалізації регіонів України. З огляду на це подальше вивчення проблем глобалізаційного впливу є надзвичайно актуальним і необхідним.

Література

1. Швейцарський Інститут дослідження бізнесу (KOF Konjunkturforschungsstelle der ETH Zurich) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://globalization.kof.ethz.ch>

2. Міжнародна організація Carnegie Endowment for International Peace (CEIP) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.atkearney.com>

3. Статистичний щорічник Волинь – 2008. За ред. М.І. Мотиль. Головне управління статистики у Волинській області. – Луцьк, 2009. – 552 с.

4. Офіційний сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>

5. Офіційний сайт головного управління статистики у Волинській області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.vous.in.lutsk.ua>

6. Офіційний сайт Волинської державної адміністрації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.voladm.gov.ua>

7. Офіційний сайт компанії SKF в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.skf.com/portal/skf_ua/home

С. КУЧЕРЕНКО,
Переяслав-Хмельницький ДПУ ім. Г. Сковороди

Запровадження інноваційної технології вирощування соняшнику в аграрних підприємствах регіону

У статті розглянуто економічну ефективність вирощування соняшнику; окреслено напрями щодо підвищення ефективності вирощування соняшнику на інноваційних засадах.

В статье рассмотрена экономическая эффективность выращивания подсолнечника; описаны направления повышения эффективности выращивания подсолнечника на инновационных принципах.

Economic efficiency of growing of sunflower is considered in the article; outlined directions are in relation to the increase of efficiency of growing of sunflower on innovative principles.

Постановка проблеми. Вирощування соняшнику – один із найбільш традиційних напрямів розвитку олійної галузі України. У нашій державі соняшник забезпечує близько 95% загального виробництва рослинної олії, це одна з найбільш багатих сільськогосподарських культур, яка користується високим попитом як на внутрішньому, так і зовнішньому ринку, що дає змогу аграрним підприємствам отримувати високі прибутки.

У сучасних умовах функціонування і розвиток аграрних підприємств залежать від ефективної роботи їх інноваційного механізму, а також ефективності реалізованих нововведень. Вплив науково-технічного і технологічного прогресу на розвиток національної економіки характеризується посиленням інноваційної активності і новим підходом до визначення інновацій, який поєднує знання, техніку і технології з ринком.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Вагомий внесок у дослідження особливостей інноваційного розвитку сільськогосподарства в Україні зробили відомі українські вчені В. Андрійчук, М. Зубець, П. Саблук, В. Геєць, О. Крисальний, М. Малік та інші. Вчені доводять, що стабільна активізація інноваційних процесів може забезпечити розвиток аграр-

ної економіки в сучасних умовах. Основне – відновлення технологій та впровадження нових наукових розробок.

Унаслідок виходу вирощування олійних культур з оптимальних параметрів є потреба вивчення і наукового обґрунтування раціональних розмірів посівних площ соняшнику, пошук перспектив забезпечення стабільної прибутковості аграрних господарств Київського регіону на інноваційних засадах, забезпечення переробних підприємств якісною сировиною в достатній кількості, що й зумовило вибір теми статті, з метою запровадження інноваційної технології для підвищення економічної ефективності вирощування соняшнику в аграрних підприємствах регіону.

Метою статті є аналіз стану та економічна ефективність виробництва і переробки насіння соняшнику, виділити їх особливості в сучасних умовах; окреслити напрями щодо підвищення ефективності вирощування соняшнику на інноваційних засадах.

Виклад основного матеріалу. При обґрунтуванні економічної ефективності вирощування соняшнику в сільськогосподарських підприємствах Київської області було виявлено одне з найбільш типових для аграрних підприємств Київської області господарство ТОВ «Родень».

Площа сільськогосподарських угідь становить 2300 га, з них рілля – 2100 га. Товариство спеціалізується в рослинництві на виробництві зерна.

На початок 2008 року в господарстві налічувалося 14 тракторів загальною потужністю 1439 к.с., що становить 68,5 к.с. на 100 га ріллі. Рівень забезпечення тракторною енергетикою в ТОВ «Родень» становить лише 60% від науково обґрунтованого. При цьому чотири трактори з 14 наявних виробили свій нормативний строк експлуатації.

Середньорічна чисельність працівників у господарстві становила 54 чоловік, з них 54 працювали в галузі рослинниц-